

Hornstrandafriðland

„Og Hornbjarg úr djúpinu rís“

Upplýsingar til land-/húseigenda

Hornstrandastofa

Ísafirði

Ágætu land- og húseigendur

Um leið og við þökkum fyrir gott samstarf undanfarin ár viljum við reifa nokkur mál sem er þarft að taka sameiginlega á.

Hluti Hornstranda og Jökulfjarða var friðlýstur árið 1975 undir heitinu Hornstrandafriðland. Í kjölfar friðlýsingarinnar var ráðinn landvörður til fárra vikna sumar hvert og snérist starf hans fyrstu árin um uppbyggingu innviða, s.s. setja upp skilti og smíða kamra. Þjónusta á svæðinu hefur alla tíð verið fremur frumstæð og lítil. Landvörður líkt og aðrir gestir dvaldi í tjöldum og ferðaðist fótgangandi um svæðið með farangur sinn og búnað á bakinu. Uppúr árinu 2000 fjölgaði landvarðarvikum og var landvörður staðsettur á svæðinu meginhluta sumars.

Árið 2008 var landvarðarstöðu friðlandsins breytt úr hlutastarfi yfir sumartímamann í heils árs starf. Jafnframt var opnuð skrifstofa á Ísafirði, sem gengur undir nafninu Hornstrandastofa. Í kjölfar umræddra tímamóta hafa orðið ýmsar breytingar í rekstri friðlandsins og áherslur styrkst. Kamrar í friðlandinu hafa verið endurnýjaðir, tjaldsvæði merkt og leiðbeingar til ferðamanna endurskoðaðar og settar upp víða innan friðlandsins. Lítið þjónustuhús og vatnssalerni var reist í Höfn í Hornvík og ýmsar lagfæringar unnar á göngustígum ásamt fjölda annarra verkefna.

Göngustígur upp á Ytri Hesteyrarbrúnir í Hesteyrarfirði

Í Hornstrandafriðlandinu starfar nú landvörður lungann úr sumrinu ásamt sérfræðingi Hornstrandastofu. Lögð er áhersla á viðveru þeirra á Hesteyri og Höfn í Hornvík, en þeir fara einnig reglulega um aðra staði friðlandsins. Hægt er að ná til landvarða á fyrrgreindum stöðum, en einnig má fá upplýsingar um símanúmer þeirra og/eða koma til þeirra skilaboðum í síma 591 2000 á dagvinnutíma eða á Upplýsingamiðstöðinni á Ísafirði í síma 450 8060 alla daga milli 08:00 til 17:00. Landverðir svæðisins eru ævinlega tilbúnir til skrafs og ráðagerða um mál sem friðlandið varðar, en einnig má hafa samband við Hornstrandastofu á veturna í síma 591 2000. Þá eru allir velkomnir í heimsókn á skrifstofuna en hún er staðsett á horninu á Mánagötu og Hafnarstræti á Ísafirði. Opnunartími er 08:00 - 16:00 yfir vetrartímann en starfsemin færir norður í friðlandið yfir sumartímann og skrifstofan lokar meðan svo er. Á Hornstrandastofu er ávallt heitt á könnunni og landeigendur auðfúsugestir.

Stofan og Miðvíknaós í Miðvík

Samstarf við landeigendafélagið (Landeigendafélag Sléttu- og Grunnvíkurhrepps,) hefur verið mjög gott. Stefnt er að því að upplýsingar og skilaboð til landeigenda, landvarðaskýrslur, fundagerðir Hornstrandaneftndar og önnur gögn sem friðlandið varðar verði settar á heimasíðu félagsins, www.hornstrandir.is. Jafnframt verður ýmiss fróðleikur og upplýsingar um friðlandið settar á heimasíðu Umhverfisstofnunar, www.ust.is/hornstrandir. Nauðsynlegt er að landeigendur viti gjörlla hvað er í gangi varðandi friðlandið hverju sinni og geti miðlað af reynslu sinni og skoðunum um einstök mál.

Á haustdögum 2011 var yfirfarin alþjóðaskilgreining á verndargildi friðlandsins. Hornstrandafriðlandið tilheyrir flokki IUCN (International Union for Conservation of Nature/ Alþjóða náttúruverndarsamtökin) sem kallast Ib eða Wilderness (óbyggðir). Öll verndarsvæði á jarðarkringlunni eru flokkuð samkvæmt stöðlum IUCN. Með óbyggðasvæði er átt við land þar sem hinn almenni ferðamaður þarf að móta sig að náttúrunni en getur ekki lagað náttúruna að sér. Yfirleitt er um stór svæði að ræða, akvegalaus og með erfiðu aðgengi (sjóleiðis eða fótgangandi). Jafnframt eru vistheildir stórar á umræddum svæðum og fjölbreytni mikil. Svæðin gera þær kröfur til gesta sinna að þeir búi að reynslu, tækni og búnaði til ferðalaga á óbyggðasvæðum. Innviðir svæðanna eru litlir og frumstæðir. Svæði sem flokkast sem óbyggðasvæði eru mjög fá á heimsvísu og hérlendis eru einungis tvö svæði sem komast í umræddan flokk, þ.e. Hornstrandafriðlandið og Þjórsárver (2011).

Þegar er þó til staðar ýmis þjónusta innan Hornstrandafriðlandsins sem auðveldar fólki að heimsækja það. Taka þarf ákvörðun um framtíðaruppbyggingu innviða með það að leiðarljósi hvort svæðið eigi að tilheyra flokki óbyggðasvæða áfram (wilderness) eða hvort bæta eigi aðgengi og þjónustu, sem flytur þá friðlandið jafnframt í annan og algengari flokk verndarsvæða. Slík ákvörðun er tekin samhliða vinnu við verndaráætlun.

Umrædd flokkun stjórnar vinnu landvarða á svæðinu. Í dag liggur áherslan fyrst og fremst í náttúruvernd og því að viðhalda óbreyttri sýn svæðisins. Eiginlegar framkvæmdir eru í lágmarki og miðast eingöngu við að draga úr álagi sem ferðamenn valda á náttúru friðlandsins og meta umfang þess með vöktun. Uppbygging tjaldsvæða og lagfæring á göngustígum eru leið til að stýra umferð um svæðið og fræðsla miðast við að hafa áhrif á hegðun fólks til aukins skilnings, virðingar og samhliða bættri umgengni.

Hafnarós í Hornvík

Uppbygging sumarhúsa og nýtingaréttur landeigenda skerðist ekki þó friðlandið falli undir umræddan óbyggðastimpil, enda stjórnast uppbygging af aðalskipulagi sem sveitarfélagið hefur unnið og hefðbundinn nýtingaréttur landeigenda er áfram til staðar. Hinsvegar er aukin áhersla lögð á að almennir ferðamenn afli sér heimilda landeigenda s.s. til veiða eða annarra hluta sem tilheyra eignarétti. Jafnframt er áhersla lögð á samstarf landvarða við landeigendur.

Nauðsynlegt er að ná samkomulagi um mál sem snúa fyrst og fremst að umgengni um svæðið. Nú þegar hafa verið skilgreindar leiðbeiningar til ferðalanga um góða ferðahegðun. Markmið miðast við að varðveita náttúru, gildi og fegurð svæðisins og ná sáttum um sameiginlega framtíðarsýn, sem byggist ekki síst á væntumþykju okkar allra til svæðisins. Þeir þættir sem við viljum skoða með dvalargestum eru sorpmál, umferð vélknúinna ökutækja, hundahald og önnur mál sem gott væri að ná sameiginlegri sátt um.

Sorp

Langflestir dvalargestir sumarhúsa taka rusl með sér af svæðinu, en enn er þó eitthvað um að rusl er brennt í gömlum húsgrunnum, grafið eða jafnvel skilið eftir við lendingarstaði báta í von um að einhver fjarlægji ruslið. Oft fylgir þessu mikill óþrifnaður.

Það er verðugt markmið að allt rusl verði flutt úr friðlandinu. Áhersla er lögð á að almennir ferðamenn taki með sér rusl sitt og hefur það gengið nokkuð vel.

Vissulega mætti setja upp sorplosunarstaði innan friðlandsins, en slíkt er mjög kostnaðarsamt og myndi auka álögur á hús jafnt sem ferðafólk. Þá er jafnframt hætta á að umgengni um slíka staði geti orðið slæm, nema dýrt eftirlit kæmi til. Lögð hefur verið áhersla á við sveitafélagið að sorpgámar verði í grennd við lendingarstaði báta á byggðasvæðum.

Á komandi árum er stefnt að því að öllu sorpi sem fellur til í Ísafjarðarbæ verði fargað eða endurunnið á þann hátt að sveitafélagið hafi sóma af. Hið sama gildir um það sorp er til fellur í friðlandinu.

Utanvegaakstur

Í friðlandinu eru nú þegar nokkur fjórhól og önnur létt farartæki sem nýtt eru til flutnings á aðföngum frá lendingu að húsum. Sumstaðar er um langan veg að fara og því eðlilegt að nýta slíka tækni. Hins vegar ber á því að einstakir eigendur eða gestir þeirra noti umrædd farartæki sér til skemmtunar og langferða, oft á ótroðnum slóðum. Sú almenna regla gildir á Íslandi að allur akstur vélknúinna ökutækja utan merktra slóða er óheimill og gildir sú regla að sjálfsögðu einnig í friðlandinu á Hornströndum. Skorur við því á alla sem eru með vélknúin ökutæki í friðlandinu að fara að settum landslögum varðandi notkun þeirra.

Ekki skal aka undir áhrifum áfengis eða án tilskilinna ókuréttinda. Jafnframt má benda á að stundum er margmennt á farartækjum sem ekki eru gerð fyrir fleiri en einn eða tvo. Vert er að hafa í huga ef slys verður á farartæki, umfram leyfilegan farþegafjölda, gilda tryggingar ekki.

Gæta skal þess að sýna gætni í akstri og tillitsemi og valda ekki tjóni á landi eða eigum annarra. Forðast ber glæfra- eða hraðakstur og virða hvíldartíma fólks með því að vera ekki á ferðinni á vélknúnu ökutæki á næturna, seint á kvöldin eða snemmmorguns. Hafa ber í huga að göngufólk getur verið á ferðinni á sömu stígum og ekið er um. Landeigendur í Hornstrandarfriðlandinu er margir og lönd skarast. Ekki er því ólíklegt að þegar ferðast er um á vélknúnum ökutækjum sé oft farið um lönd annarra. Taka skal tillit til þess og bera virðingu fyrir eignarhaldi þeirra.

Gæludýr

Margir landeigendur jafnt sem almennir ferðamenn eiga hund. Eðlilega er þessi trúfasti heimilisvinur oft tekinn með í ferðalög og í bústaði á sumrin. Oftar en ekki er ágæt stjórn eigenda á dýrum sínum en þó ber við að hundar geta valdið truflun á öðru dýralífi sem og upplifun fólks.

Af og til berast landvörðum kvartanir, jafnt frá ferðamönnum sem húsagestum, vegna lausagöngu hunda, gelts og ónæðis frá þeim. Oftar en ekki eru það húsagestir, sem benda á vandamál varðandi hegðun nágrannahunds, en vilja síður taka á því vegna vináttu og tillitssemi við nágranna sína.

Það eru vinsamleg tilmæli okkar til þeirra er taka með sér hunda inn í friðlandið að hafa þá ávallt í bandi, hvort heldur er heima við hús eða í gönguferðum. Lausaganga hunda getur valdið ónæði annarra gesta friðlandsins, auk þess sem margir eru hræddir við hunda. Þá hefur reynslan sýnt okkur að lausaganga heimilisdýra fælir oft bæði fugl og ref af því svæði sem dýrið dvelur á hverju sinni. Sérstaklega er mikilvægt að dýraeigendur gæti þeirra á kvöldin og um nætur og forðist að hávaði frá þeim valdi öðrum truflun. Jafnframt bendum við á þær reglur er gilda um hundahald í Ísafjarðarbæ.

Tilkynningarskylda

Samkvæmt reglum friðlandsins er ferðafólki skylt að tilkynna ferðir sínar um svæðið á tímabilinu 15. apríl til 15. júní ár hvert til Umhverfisstofnunar (Hornstrandarstofu). Ákvæðið nær ekki til landeigenda/sumarhúsafólks. Annan maí 2011 fannst hvítabjörn norður í Hælavík. Þegar voru gerðar ráðstafanir til að koma upplýsingum um komu dýrsins til þeirra er vitað var um innan friðlandsins og fólk beðið að hafa vara á sér. Með virkri tilkynningarskyldu og ferðaáætlunum verður umræddur þáttur miklu einfaldari og öryggi ferðamanna eykst. Þó svo húseigendum sé ekki skylt að láta vita um ferðir sínar, geta þeir að sjálfsögðu gefið upp áætlanir sínar til Hornstrandastofu og yrði þá haft samband við þá strax ef óvæntir atburðir gerast, s.s. hvítabjarnarkomur. Ákaflega gagnlegt er að vita hvort og hvar fólk er statt innan friðlands snemma vors í tilvikum eins og upp kom 2011. Tilkynna má um ferðir sínar í síma 591 2000 (Hornstrandastofa) á dagvinnutíma eða með pósti á netfangið hornstrandir@ust.is

Niðurlag

Það fer enginn í grafgötur með það að Hornstrandafriðlandið er einstakt sökum fegurðar og náttúrfars. Jafnframt hefur það búið sér stað í hjörtum flestra sem sækja það heim, hvort sem um almennan ferðamann er að ræða eða landeiganda. Það er mikilvægt fyrir okkur öll að viðhalda gildum svæðisins og er gott samstarf ein forsenda þess. Með von um áframhaldandi ánægjuleg samskipti, hér eftir sem hingað til.

Umhverfisstofnun

Landeigendafélag Sléttu- og Grunnavíkurhrepps

Lending við Búðir í Hlöðuvík

Fylgigöng:

Samkomulag varðandi byggingaleyfi í friðlandinu á Hornströndum og reglur friðlandsins

Samkomulag varðandi byggingaleyfi í friðlandinu á Hornströndum

Í samræmi við auglýsingu nr. 332/1985, um friðland á Hornströndum, lög nr. 44/1999, um náttúruvernd, skipulags- og byggingarlög nr. 73/1997 og stefnumörkun í skipulags- og byggingarmálum í fyrrum Sléttu-, Grunnavíkur- og Snæfjallahreppi 1995–2015, samþykktri af bæjarstjórn Ísafjarðarbæjar þann 13. ágúst 1997 og Skipulagsstjórn ríkisins þann 17. desember 1997, gera Ísafjarðarbær, Umhverfisstofnun og Landeigendafélag Sléttu- og Grunnavíkurhrepps með sér eftirfarandi samkomulag um vinnureglur við úthlutun byggingarleyfa í friðlandinu.

Nýbyggingar eða breytingar á byggingum í friðlandinu á Hornströndum eru háðar byggingarleyfi, sbr. skipulags- og byggingarlög nr. 73/1997. Þær eru jafnframt háðar leyfi Umhverfisstofnunar, sbr. auglýsing nr. 332/1985 um friðland á Hornströndum. Þar segir að mannvirkjagerð öll, jarðrask og önnur breyting á landi, svo og undan landi allt að 60 föðmum (115m) frá stórstraumsfjörumáli, háð leyfi Umhverfisstofnunar. Einnig kemur fram að Umhverfisstofnun og aðrar stofnanir, sem í hlut eiga, skulu stuðla að vernd menningarminja, gera greiðfærar gamlar götur og viðhalda vörðum.

Það er mat Umhverfisstofnunar, Ísafjarðarbæjar og Landeigendafélags Sléttu- og Grunnavíkurhrepps að tryggja beri að menningar- og náttúruminum í friðlandinu verði ekki spillt með byggingum sem hvorki falla að landi né ríkjandi byggingarstíl. Útlit nýrra frístundahúsa skal taka mið af þeim byggingarstíl sem tíðkaðist meðan byggð hélst á svæðinu. Er hér einkum átt við efnisval, lit, glugga og þakgerð. Frístundahús skulu staðsett í nágrenni byggðakjarna, þar sem það á við, eða gömlu húsanna en tryggja ber að fornminjum verði ekki spillt. Staðfest stefnumörkun í skipulags- og byggingarmálum fyrrum Sléttu-, Grunnavíkur- og Snæfjallahrepps 1995–2015 skal höfð til hliðsjónar við ákvörðunartöku.

Til þess að tryggja samræmda málsmeðferð umsókna um nýbyggingar innan friðlandsins á Hornströndum hafa Ísafjarðarbær, Landeigendafélag Sléttu- og Grunnavíkurhrepps og Umhverfisstofnun sett sér eftirfarandi vinnureglur.

1. Umsóknir um byggingaleyfi fyrir nýbyggingum og/eða breytingum skulu sendar Ísafjarðarbæ (byggingarfulltrúa) í samræmi við skipulags- og byggingarlög nr 73/1997. Umsókninni skulu fylgja eftirtalin gögn:
 - a. Deiliskipulag svæðisins ef til er.
 - b. Afstöðumynd þar sem gerð er grein fyrir mannvirkjum sem eru á svæðinu, lóð og málsettum byggingarreit, frárennsli og vatnsmálum.
 - c. Byggingarnefndarteikningar, þar sem gerð er grein fyrir stærð byggingar, formi, útliti, staðsetningu mannvirkis, byggingarefnum, byggingaraðferðum, innra skipulagi og notkun, brunavörnum, skipulagi lóðar og hvernig mannvirkið fellur að næsta umhverfi og skipulagsáætlun.
 - d. Við nýbyggingu þarf þinglýsingarvottorð um staðfestan eignarhluta í jörð.
 - e. Undirrituð yfirlýsing annarra eigenda jarðarinnar um samþykki fyrir byggingunni á grundvelli fyrirliggjandi frumdráttar.
2. Ísafjarðarbær leitar umsagnar Umhverfisstofnunar vegna umsókna um byggingarleyfi skv. 1.tl. og annarra stofnana eftir því sem við á.

3. Umhverfisstofnun leitar umsagnar Hornstrandaneftndar áður en leyfi er veitt til framkvæmda. Stofnunin upplýsir Ísafjarðarbæ um niðurstöður Hornstrandaneftndar og um heimild eða höfnun stofnunarinnar á fyrirhugaðri framkvæmd. Við mat á umsóknum tekur stofnunin meðal annars mið af eftirfarandi atriðum:
 - a. Að byggingar spilli ekki náttúruminum í friðlandinu.
 - b. Að útlit húsa taki mið af byggingarstíl fyrri tíma.
 - c. Að byggingar skerði ekki náttúruverndargildi svæðisins.
4. Ef Umhverfisstofnun heimilar framkvæmdina fyrir sitt leyti veitir Ísafjarðarbær byggingarleyfi að fengnum meðmælum Skipulagsstofnunar, á grundvelli 3. töluliðs bráðabirgða ákvæða í skipulags- og byggingarlögum, nr. 73/1997, eða að lokinni grenndarkynningu eða umfjöllun um deiliskipulag skv. 3. mgr. 25. gr. sömu laga.
5. Ef Umhverfisstofnun leggst gegn fyrirhugaðri framkvæmd upplýsir Ísafjarðarbær umsækjanda um niðurstöðuna og gerir viðkomandi grein fyrir heimild til að kæra ákvörðunina til æðra stjórnvalds.
6. Umsækjandi getur á grundvelli frumuppdráttu, sbr. lið 1. b., óskað umsagnar Ísafjarðarbæjar og/eða Umhverfisstofnunar skv. ofnagregndum reglum.

Uppsagnarákvæði: Hver aðili getur sagt upp samkomulagi þessu með 6 mánaða fyrirvara.

Undirritaðir eru samþykkir framanskráðu samkomulagi.

Gjört í mars 2004.

Árni Bragason
forstöðumaður
náttúruverndar- og
útivistarsviðs
Umhverfisstofnunar

Halldór Halldórsson
bæjarstjóri Ísafjarðarbæjar

Erling Ásgeirsson
formaður Landeigendafélags
Sléttu- og
Grunnavíkurhrepps

Hornstrandir

Stjórnartíðindi B, nr. 332/1985

Auglýsing um friðland á Hornströndum.

Samkvæmt heimild í 24. gr. laga nr. 47/1971, um náttúruvernd hefur Umhverfis-stofnun fyrir sitt leyti ákveðið að friðlýsa svæðið norðvestan Skorarheiðar í Norður- Ísafjarðarsýslu, og er svæðið friðland.

Mörk svæðisins eru þessi:

Úr botni Hrafnfjarðar um Skorarheiði í botn Furufjarðar. Mörkin fylgja Skorará frá ósi og í Skorarvatn. Þaðan liggja þau meðfram suðurströnd vatnsins, en síðan í beina línu úr suðausturhluta þess og í upptök þeirrar kvíslar, sem næst er vatninu og fellur í Furufjarðarós. Miðast mörkin við hugsaða línu 200 m fyrir sunnan kvíslina og síðan á móta vegalengd sunnan Furufjarðaróss allt til sjávar í Furufjörð.

Reglur þessar gilda um svæðið:

1. Mannvirkjagerð öll, jarðrask og önnur breyting á landi, svo og undan landi allt að 60 föðmum (115m) frá stórstraumsfjörumáli, er háð leyfi Umhverfisstofnunar].
2. Umferð vélknúinna farartæka utan vega og merktra slóða er bönnuð, nema leyfi Umhverfisstofnunar komi til.
3. Leyfi landeigenda, sem í hlut á, þarf til allra veiða, eggjatöku og annarra hlunnindanytjar á svæðinu. Leyfi Umhverfisstofnunar þarf ef eigi er um að ræða hefðbundnar nytjar. Um netaveiði í ósum straumvatna gilda ákvæði laga um lax-og silungsveiði nr. 76/1970, sbr. einkum VI. kafla. Hvers konar meðferð skotvopna er öllum bönnuð nema samkvæmt sérstakri heimild sýslumanns, mánuðina júní til september og utan þess tíma einungis heimil landeigendum til hefðbundinna nytja.
4. Gangandi fólki er heimil för um svæðið. Þó er skylt að ganga þannig um að ekki sé spillt lífríki, jarðmyndunum og mannvirkjum. Umhverfisstofnun setur nánari reglur viðvíkjandi Umferð um hið friðlýsta svæði.
5. Umhverfisstofnun og aðrar stofnanir, sem í hlut eiga, skulu stuðla að vernd menningarminja, gera greiðfærar gamlar götur og viðhalda vörðum.
6. Bannað er að beita búpeningi á friðlandið.
7. Á tímabilinu 15. apríl til 15. júní ár hvert þarf að tilkynna Umhverfisstofnun um ferðalög um svæðið. Þetta ákvæði tekur þó ekki til ferða landeigenda.
8. Umhverfisstofnun setur nánari reglur um afnot landeigenda af eignum sínum á hinu friðlýsta svæði.
9. Umhverfisstofnun og Landeigendafélag Sléttu-og Grunnavíkurhrepps tilnefna hvort um sig þrjá menn í samstarfsnefnd um málefni friðlandsins.

Til undanþágu frá reglum þessum þarf leyfi Umhverfisstofnunar eða þess sem fer með umboð stofnunarinnar.

Um viðurlög vegna brota á reglum þessum fer eftir ákvæðum laga um náttúruvernd nr.47/1971.

Ráðuneytið er samþykkt friðlýsingunni, sem tekur gildi við birtingu þessarar auglýsingar í Stjórnartíðindum. Jafnframt er felld úr gildi auglýsing nr. 44/1985 um friðland á Hornströndum.